

UNIVERSITETET I OSLO

DET JURIDISKE FAKULTET

Til Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter
Fra Direktøren

Sakstype:	Diskusjons-og vedtakssak
Møtesaksnr.:	5/2011
Møtenr.	2/2011
Møtedato:	17.03.11
Notatdato:	08.03.11
Arkivsaksnr.:	
Saksbehandler:	Nils Butenschøn

SAKSTITTEL: Oppfølging av gjennomgang av Nasjonal institusjon for menneskerettigheter 2010-2011

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret:

Alle dokumenter i saken er lenket opp på web for de ulike styremøtene i 2010 og 2011, se:
<http://www.jus.uio.no/smr/om/organisasjon/styret/referater/>

Styret behandlet på møte 1/2010, sak 04/2010 "Kommentarer til Rapport om nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge" og vedtok følgende:

- Styret har drøftet "Rapport om nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge" fra fungerende NI-leder og direktørens kommentarer til denne. Styret tar til etterretning at SMR har hatt problemer med å oppfylle mandatet som nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) innenfor nåværende NI-modell organisatorisk og finansielt. Nåværende NI-modell reiser dessuten prinsipielle utfordringer for SMR som UiOs senter for menneskerettigheter og grunnenhet ved Det juridiske fakultet.
- Styret legger vekt på at de problemstillingene som er drøftet i det interne arbeidet med NI-modellen blir gitt en bred behandling i den kommende gjennomgangen av NI. Siktemålet må være at Norge har en sterk og faglig kompetent NI uansett hvilken framtidig ordning som velges for NIs organisering, og at SMRs rolle i denne forbindelsen blir klart definert.
- Finansieringen av SMRs oppgaver som universitetsenhet må ikke svekkes som følge av beslutninger knyttet til reformer av NI-modellen. Styremedlemmene Bjørn Engesland, Siri Skåre og Jasna Jozelic ønsket følgende merknad til vedtaket:
- "Arbeidet med Nasjonal Institusjon ved Senter for Menneskerettigheter skaper flere utfordringer. Dels gjelder det spørsmålet om arbeidet ved Nasjonal Institusjon i dag svarer til de grunnleggende oppgaver SMR er gitt i vedtektene, dels gjelder det prinsipielle spørsmål vis a vis rollen som del av Universitetet i Oslo. Det er behov for en grundig drøfting i styret og ved SMR av disse spørsmålene."

Videre, behandlet styret på møte 2/2010, sak 09/2010 SMRs notat til UD med utkast til mandat for "Gjennomgang av SMR som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge". Styret diskuterte det distribuerte dokumentet. Ingen særskilte merknader. Følgende ble referatført: Styret diskuterte utfordringene knyttet til å få nåværende NI-modell til å fungere som en institusjonell ramme for SMRs rolle som nasjonal institusjon. I 2011 skal SMR opp for reakkreditering som NI innenfor FN-systemet. På denne bakgrunn og med støtte fra FNs høykommissær for menneskerettigheter har SMR anmodet om og fått tilslutning av Utenriksdepartementet til en samlet gjennomgang av den eksisterende ordningen. Gjennomgangen foretas etter mandatet i 2010-2011 av et team oppnevnt av UD og rapport avlegges 01.03.11.

Styret ble på møte 1/2011, orientert om at rapporten fra UD's team for gjennomgang av SMR som NI var forsinket i sitt arbeid. Den opprinnelige tidsplanen der rapport skulle foreligge 11.01.11, var forlenget med 2 måneder til 11.03.11. Styret behandler saken på ordinært styremøte 17.03.11. Rapporten, eventuelt sammendraget, er lovet 14.mars og vil umiddelbart sendes til styret. Vi ber om forståelse av at utsendelsen blir forsinket i forhold til standardprosedyre.

UNIVERSITETET I OSLO

DET JURIDISKE FAKULTET

Bakgrunn for diskusjonen:

SMR har sammen med UD fått muntlig orientering fra evalueringsteamet om deres hovedfunn og viktigste anbefalinger. Vi har også mottatt rapportutkast som vi er bedt om å kommentere.

Hovedfunnene som forventes å ligge fast i slutført rapport er:

- Det arbeidet SMR har gjort er gjennomgående av god kvalitet og bl.a. årboken, høringsuttalelser, og innspill til internasjonale overvåkningsmekanismer, trekkes frem som sentrale aktiviteter;
- Tilknytningen til universitetet er grunnleggende problematisk ifht uavhengighet og NIs pådriverrolle;
- Organiseringen av NI-arbeidet med å fordele forskningskapasiteten på syv forskere med (deltids-NI-plikt kritiseres for ikke å ha produsert forventede rapporter/tematiske utredninger;
- Det påpekes sviktende synlighet i det offentlige rom;
- Og at vi i liten grad har bidratt til samarbeid med andre mr-aktører i Norge, selv om vi de siste to årene har justert kursen noe gjennom samarbeid i forbindelse med rapportering til internasjonale instanser og etablering av koordinerende møter med ombudene.

Evalueringsteamet konkluderer med at NI-funksjonen bør skilles ut fra UiO og anbefaler etablering av en selvstendig mr-kommisjon med inntil tre kommisjonærer og et sekretariat, men uten individklageordning. Teamet anbefaler også et formalisert samarbeid med SMR bl.a. om bibliotekstjenester.

Rapportutkastet er blitt diskutert i ledergruppen. Vi har oversendt generelle og spesifikke kommentarer til evalueringsteamet. Informasjon om overnevnte konklusjoner og anbefalinger, er kommunisert til alle ansatte (informasjonsmøte 07.03.11) etter et særskilt møte for ansatte direkte berørt av NI-bevilgningen (04.03.11). Slutført rapport, eventuelt et sammendrag med hovedkonklusjoner (executive summary), er lovet mandag 14.mars og vil umiddelbart oversendes styret.

SMRs søknad om reakkreditering som Nasjonal institusjon, ble sendt til Den internasjonale koordineringskomiteen for Nasjonale institusjoner (ICC) den 22.januar 2011. Vår søknad vil bli vurdert 23-24.mai d.å. Sluttrapporten fra NI-evalueringsteamet vil bli oversendt til ICC sammen med SMRs kommentarer og anbefalinger innen 15. april.

Hovedproblemstillinger i saken:

På nåværende tidspunkt i prosessen er det naturlig at styret diskuterer følgende hovedproblemstillinger:

- 1) Vil styret anbefale UiO å skille ut NI fra UiO/SMR?
- 2) Hvilke hensyn vil styret trekke frem som sentrale i den videre prosessen og forhandlinger med myndighetene?
- 3) Hvilken rolle ønsker styret å spille i oppfølgingsarbeidet?

Ad 1): Vil styret anbefale UiO å skille ut NI fra UiO/SMR?

Evalueringen finner at NI- og universitetsrollene er uforenelige og gir en klar anbefaling om utskillelse. Ledelsen ved Juridisk fakultet og UiOs sentrale ledelse har gitt til kjenne at de vil gå inn for en utskillelse av NI fra SMR, riktignok uten at det foreligge formelle vedtak i spørsmålet. Vi kan likevel med stor grad av sikkerhet anta at denne posisjonen vil bli bekreftet i formelle vedtak. Styret har tidligere uttrykt skepsis. Direktøren anbefaler at styret overfor Fakultet og UiOs ledelse uttrykker behov for utskillelse av NI-funksjonen.

Direktøren anbefaler videre at styret ber UiOs sentrale ledelse om å ta en aktiv rolle i den fasen vi nå går inn i. UiOs ledelse må ta et særlig ansvar for å sikre finansieringen av SMR som en velfungerende grunnhet ved universitetet. I den forbindelsen må ledelsen minnes om at den har sagt seg villig til å lede forhandlinger med myndighetene om å sikre ressurser til SMR ved en eventuell utskillelse av NI. Det vises her til at det var Kollegiet ved UiO som i 1994 vedtok av Institutt for menneskerettigheter (IMR) skulle organiseres som et midlertidig senter under Kollegiet fra 1995, som i 2000 vedtok at IMR skulle innlemmes som et tverrfaglig senter ved Juridisk fakultet under navnet Norsk senter for menneskerettigheter, og som i 2001 vedtok de nye vedtektene for SMR inkludert SMRs rolle som nasjonal institusjon som var forankret i kongelig resolusjon. Slik direktøren ser det vil det følgelig være mest

UNIVERSITETET I OSLO

DET JURIDISKE FAKULTET

korrekt at Universitetsstyret på sitt møte i juni d.å. fatter formelt vedtak i spørsmålet om utskillelse av NI fra SMR etter anbefaling fra SMRs styret og dekanen ved Juridisk fakultet. Denne anbefalingen bør også ha med et punkt om at Universitetsstyret ber rektor om å kunnngjøre slikt vedtak overfor myndighetene.

Ad 2): Hvilke hensyn vil styret trekke frem som sentrale i den videre prosessen og forhandlinger med myndighetene?

Rapportens anbefaling om utskillelse av NI fra SMR og oppretting av en menneskerettighetskommisjon vil komme overraskende på den politiske ledelsen i Utenriksdepartementet, på regjeringsapparatet og Stortinget. Myndighetene kan ikke pålegge UiO å opprettholde SMR som NI. Et avgjørende utgangspunkt for den videre prosessen vil derfor bli om myndighetene vil stå fast på tidligere signal om at Norge skal ha en fullt ut akkreditert NI. Dersom denne posisjonen opprettholdes vil problemstillingen raskt bli hvordan forholdet mellom SMR og den nye nasjonale institusjonen skal tenkes og praktisk organiseres. I denne sammenhengen bør SMRs styre ha noen faste utgangspunkter der det viktigste må være at SMR som fagmiljø og universitetsenhet ikke må svekkes, men helst styrkes. Hvilke organisatoriske grep som bør tas i den sammenheng vil det ikke være naturlig for styret å ta standpunkt til, i det minste ikke i denne omgang. Det viktigste i denne omgang er at fakultetsledelsen og i særlig grad UiO-ledelsen formidler en klar holdning overfor myndighetene når det gjelder deres ansvar, på den ene siden, og selv tar ansvar for at SMR skal kunne fylle sin rolle som fakultetets og universitetets senter for forskning og undervisning i menneskerettigheter. I denne sammenheng blir det også helt sentralt å fremheve SMRs samlede virksomhetsprofil som en sentral ressurs for norske myndigheter. Vår nye organisering i tematiske arbeidsgrupper viser at vi selv tar denne forståelse av vår egen rolle på alvor.

Ad 3) Hvilken rolle ønsker styret å spille i oppfølgingsarbeidet?

Slik direktøren ser det vil styret, i første rekke ved styrets leder, kunne spille en viktig rolle på to nivåer. Det ene gjelder UiO internt. Det er liten tvil om at UiO-ledelsen vil støtte utskillelse av NI, men hvilket eieransvar vil ledelsen ta for SMR som grunnenhet? Som kjent er svært få av våre fast vitenskapelig ansatte dekket over UiOs tildelinger. UiO dekker per i dag ikke lønnsmidlene til flere vitenskapelig ansatte enn da IMR ble tatt inn i UiO i 1995. En særlig utfordring ligger i å sikre SMRs flerfaglige profil gjennom rekrutteringen. Det kan ikke forventes at Juridisk fakultet vil finansiere nye ikke-juridiske stillinger, i det minste ikke så lenge SMR er så åpenbart underbemannet når det gjelder jurister. Her kan styret utfordre UiO-ledelsen til å gjøre seg opp en mening om SMRs videre utvikling som en tverrfaglig grunnenhet. Også Juridisk fakultet kan utfordres til å satse klart på SMR som fakultetets sentrale juridiske forskningsmiljø på menneskerettigheter.

Det andre gjelder eksternt. Vi kan nå forvente at re-akkrediteringskomiteen vil gi Norge et år på å foreta justeringer nødvendig i hht Parisprinsippene. Denne tiden må brukes til å sikre at Norge får en effektiv NI, men også til å sikre at SMR ikke i løpet blir tappet for sentrale ressurser. Direktøren vil i den forbindelsen utarbeide en strategi for hvordan vi på best mulig måte kan forklare vår posisjon overfor eksterne *stakeholders*, og vil gjerne diskutere styrets aktive deltakelse i prosessen.

Den store utfordringen for SMR som NI i oppfølgingen av rapporten blir å styrke eget arbeid samtidig som vi aktivt bidrar til organisasjonsendring. Det er et mål å øke relevans og effektivitet av NIs arbeid i overgangsperioden. Det vil også styrke vår troverdighet i arbeidet for å sikre et sterkt SMR i fremtiden. Pågående innsats i så henseende er å forbedre arbeidsmetodene bl.a. ved etablering av en database over dokumentasjon om mr i Norge, og gjennomføring av noen tematiske studier. Videre må NI og den forestående overgangsprosessen profileres for offentligheten generelt og beslutningstakere spesielt. Vi må gå i dialog med myndighetene, delta i diskusjonen om den foreslåtte organisasjonsmodellen og samarbeide med ulike mr-aktører for å få den på plass.

Slik direktøren ser det vil styret, særlig representantene fra det sivile samfunn, og NIs Rådgivende utvalg (RU) kunne spille en viktig rolle i påvirkningsarbeidet for å sikre oppfølging av rapporten og dens anbefalinger. Dette gjelder særlig eksternt som pådrivere i forhold til beslutningsprosesser og etablering av en organisatorisk ny løsning for NI.

Vedtaksforslag:

1. Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter har i sitt møte 17. mars 2011 gjennomført en foreløpig drøfting av rapporten "*Protecting and Promoting Human Rights in Norway. Review of the Norwegian Centre for Human Rights in its Capacity as Norway's National Human Rights*

UNIVERSITETET I OSLO

DET JURIDISKE FAKULTET

Institution". Styret noterer at prosessen så langt er forsinket og har i denne omgang ikke hatt tid og anledning til å gå inn på rapportens konkrete løsningsforslag ut over hovedkonklusjonen.

2. Med bakgrunn i SMRs egen gjennomgang av rollen som nasjonal institusjon (NI) fra 2010 og styrets drøfting av spørsmålet i den sammenheng slutter styret seg til hovedkonklusjonen i rapporten. Styret gir dermed sin støtte til at en prosess igangsettes for å utskille NI-funksjonen fra SMR som grunnenhet ved Universitetet i Oslo. Styret registrerer at ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets sentrale ledelse deler denne oppfatningen.
3. Styret ber direktøren avklare denne posisjonen med ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets rektor slik at Universitetet i Oslo klargjør sin holdning overfor ansvarlige myndigheter.
4. Styret oppfordrer universitetets sentrale ledelse til å sikre at SMR styrker sin posisjon som universitetsinstitusjon og ikke kommer svekket ut ved en utskillelse av NI-funksjonen. Styret vil sammen med direktøren arbeide aktivt for å oppnå denne målsettingen. Styret ber Rektoratet om å lede forventede forhandlinger med myndighetene .
5. Styret vil videre oppfordre norske myndigheter til å sikre at Norge i fremtiden har en nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en tyngde og kapasitet som står i forhold til Norges ambisjoner som en av de fremste forkjempere for menneskerettighetene internasjonalt. Styret vil sammen med direktøren arbeide aktivt for å oppnå denne målsettingen.
6. Styret ber direktøren ivareta ansvaret som NI på en best mulig måte i forbindelse med den kommende re-akkrediteringsprosessen og i perioden frem til NI har funnet en ny organisatorisk form. Direktøren holder styret informert om utviklingen av planer for en overgangsordning.

Kommentarer til vedtaket:

[evnt spesifikke krav eller anbefalinger styret vil knytte til vedtakets punkt 3].

Vedlegg:

- Sammendrag / executive summary av sluttrapport fra Gjennomgangen av SMR som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter [evnt hele rapporten hvis den foreligger innen mandag 14.mars].
-

Til: Medlemmer og varamedlemmer av SMRs styre

Dato: 19. mars 2011

Referat fra styremøte for Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) 17.03.11 kl.0915-1205.

Deltakere

Tilstede: Liv Finstad (styreleder), Anne Julie Semb, Eli Skogerbø, Maria Lundberg, Koen Wellens, Jasna Jozelic, Christian Ranheim (m/talerett, u/stemmerett).

Forfall: Bjørn Engesland/John Peder Egenæs, Cecilie Schjatvet/Elisabeth Lier Haugseth, Fredrik Bjerch-Andresen/Christoffer Kjelsberg.

Til stede (u/stemmerett): NI-leder Kristin Høgdahl, Elin Saga Kjørholt og Ilia Utmedlize deltok under sak 5/2011, direktør Nils A. Butenschøn, kontorsjef Teis Daniel Kjelling (referent).

DAGSORDEN

Sak 3/2011 Referat fra forrige styremøte

Vedlagt referat fra forrige styremøte.

For å bidra til bedre informasjonsflyt mellom styret og ansatte distribueres referat fra styremøtet av senterledelsen rett etter styremøtene. Endelig referat vedtas som før på førstkommende styremøte.

Orienteringssak 5 "Prosess ny UD-avtale etter 2011" endres til følgende tekst:

"Direktøren orienterte om at med oppstartsmøte mellom SMR og UD 12/1 er prosessen i gang, og begge parter er enige om å ferdigstille ny avtale innen utgangen av mai 2011. Det ser ut til at det kan bli aktuelt å ha et 3-årig perspektiv for dialog-programmene og muligens et mer langsiktig perspektiv for NORDEM-programmet. Hvordan forskning vil kunne bli støttet i kommende periode er gjenstand for videre samtaler. UD har signalisert et ønske om mer tematisk fokus."

Vedtak: Utkast til referat vedtas med ovenstående endring.

Sak 4/2011 ORIENTERINGSSAKER

Behandling av skriftlige orienteringssaker i styret: Orienteringssaker som skriftlig er gjort rede for gjennom styreinnkallingen vil ikke bli muntlig gjort rede for på styremøtet med mindre styrets medlemmer selv tar initiativ til dette.

A. Muntlige orienteringer fra direktøren:

1. Direktøren orienterte kort om status for NORDEM-utvidelsen. Kjøp av kommersiell forsikring for utsendte er på ny opp til diskusjon etter at UiO har gitt beskjed om at statens selvassurandørprinsipp skal legges til grunn.
2. Direktøren orienterte kort om status for ny UD-avtale.

3. Direktøren orienterte kort om planlagte seminarer og konferanser.

B. Personalendringer:

1. Kontorsjef orienterte kort om web-oversikt over viktigste personalendringer. Ny juridisk førsteamanuensis Kjetil Mujezinovic Larsen tilsatt.
2. Kontorsjef orienterte kort om prosess for å lage bemanningsplan for fellesadministrasjonen er startet. Det tas sikte på å ha ferdig plan innen utgangen av mai 2011.

C. Aktivitetsoversikt Nasjonal institusjon (NI) på web <lenke>.**D. Årshjul for styret på web <lenke>.*****DISKUSJONS- OG VEDTAKSSAKER******Sak 5/2011 Rapport fra utvalgt som har gjennomgått Nasjonal institusjon for menneskerettigheter ved SMR***

Saksnotat som oppsummerer arbeidet med gjennomgang av Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) ved SMR var distribuert. På møtet ble to dokumenter distribuert: En justering av forslaget fra direktøren (vedlagt) og et alternativt vedtaksforslag fra styrerepresentanten for de administrativt ansatte (vedlagt), utsendt via epost 16.03.11.

Utvalget som har gjennomgått NI ble nedsatt av Utenriksdepartementet (UD) i 2010 i konsultasjon med SMR. SMR mottok rapporten 15. mars og ettersendte den til styret samme dag elektronisk og per post. Direktøren orienterte om status for prosessen samt om rapporten fra utvalget. Styret var invitert til en foreløpig diskusjon om rapporten og prosessen. Under diskusjonen uttrykte alle styremedlemmer støtte til hovedkonklusjonen i rapporten. Det var også enighet om at rapportens konkrete løsningsforslag og konsekvensene av disse for SMR ikke kunne diskuteres på dette møtet. Representanter for de administrativt ansatte la vekt på at rapporten som kom 2 dager før styremøtet ikke kunne realitetsbehandles på så kort varsel og at man derfor ikke kunne støtte vedtaksforslaget. Flertallet la vekt på at hovedspørsmålet om SMRs rolle som Nasjonal institusjon har vært drøftet ved flere anledninger i styret det siste året og at styret derfor kan ta et standpunkt til dette. Det ble avholdt avstemning ved håndsopprekking i vedtaksprosessen. Det var enighet i styret om at man på et ekstraordinært styremøte 28/3 skal diskutere rapportens substans og den videre prosess med NI-gjennomgangen.

Vedtak: Se stemmeforklaring til slutt.

1. Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter har i sitt møte 17. mars 2011 gjennomført en foreløpig drøfting av rapporten "Protecting and Promoting Human Rights in Norway. Review of the Norwegian Centre for Human Rights in its Capacity as Norway's National Human Rights Institution". Styret noterer at prosessen så langt er forsinket og har i denne omgang ikke hatt tid og anledning til å gå inn på konsekvenser for SMR av rapportens konkrete løsningsforslag ut over hovedkonklusjonen.
2. Med bakgrunn i SMRs egen gjennomgang av rollen som nasjonal institusjon (NI) fra 2010 og styrets drøfting av spørsmålet i den sammenheng slutter styret seg til hovedkonklusjonen i rapporten. Styret gir dermed sin støtte til at en prosess igangsettes for å utskille NI-funksjonen fra

SMR som grunnenhet ved Universitetet i Oslo. Styret registrerer at ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets sentrale ledelse deler denne oppfatningen. Styret kalles inn til et ekstraordinært styremøte 28/3 kl.1400-1700. Til møtet vil det foreligge utkast til tidsplan som viser hvordan SMR vil arbeide videre med NI-gennomgangen. Styret ber om innspill fra ansatte til møtet 28/3.

3. Styret ber direktøren avklare denne posisjonen med ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets rektor slik at Universitetet i Oslo klargjør sin holdning overfor ansvarlige myndigheter.

4. Styret oppfordrer universitetets sentrale ledelse til å sikre at SMR styrker sin posisjon som universitetsinstitusjon og ikke kommer svekket ut ved en utskillelse av NI-funksjonen. Styret vil sammen med direktøren arbeide aktivt for å oppnå denne målsettingen. Styret ber Rektoratet om å lede forventede forhandlinger med myndighetene om kompensasjon for den øremerkede NI-bevilgningen.

5. Styret vil videre oppfordre norske myndigheter til å sikre at Norge i fremtiden har en nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en tyngde og kapasitet som står i forhold til Norges ambisjoner som en av de fremste forkjempere for menneskerettighetene internasjonalt. Styret vil støtte direktørens arbeide for å oppnå denne målsettingen.

6. Styret ber direktøren ivareta ansvaret som NI på en best mulig måte i forbindelse med den kommende re-akkrediteringsprosessen og i perioden frem til NI har funnet en ny organisatorisk form. Direktøren holder styret informert om utviklingen av planer for en overgangsordning.

7. Styret legger til grunn at alle ansatte og i særdeleshet de berørte NI-ansatte involveres på en god måte i prosessen.

Stemmeforklaring: Pkt 1, 2, 3, 4, 5 og 6 fikk 5 stemmer for og 1 stemme mot; representanten for de administrativt ansatte stemte for tillegget til pkt 2 (de tre siste setningene). Alternativt forslag til punkt 1 fra de administrativt ansatte fikk 1 stemme og 5 stemmer mot. Pkt 7 fikk enstemmighet for.

/sign./

Nils A. Butenschøn
direktør

Vedlegg 1

On Wed, 16 Mar 2011 16:12:56 +0100, Teis Daniel Kjelling <t.d.kjelling@nchr.uio.no> wrote:

Til styrets medlemmer,

Ad styremøtet 17/3 sak 5/2011 videresender jeg en epost fra styrerepresentantene Jasna Jozelic og Christian Ranheim.

----- Original Message -----

Subject: Vedrørende styremøte 17.03.2011/ Vedtaksforslag til Sak 5/2011

Date: Wed, 16 Mar 2011 15:31:38 +0100

From: Jasna Jozelic <jasna.jozelic@nchr.uio.no>

Reply-To: jasna.jozelic@nchr.uio.no

Organization: UiO

To: Teis Daniel Kjelling <t.d.kjelling@nchr.uio.no>

CC: Christian Ranheim <r.c.ranheim@nchr.uio.no>

Til styrets medlemmer og varamedlemmer,

Styrerepresentantene for de administrativt ansatte kan ikke slutte seg til vedtaksforslag sendt i forkant av styremøte som skal holdes den 17.03.2011.

Representantene synes at behandling av vedtaket skal utsettes inntil styret har satt seg inn i rapporten.

Samtidig ønsker styrerepresentantene å komme med et alternativt forslag til vedtak.

Vedtaksforslag til Sak 5/2011 Rapport fra utvalgt som har gjennomgått Nasjonal Institusjon for menneskerettigheter ved SMR fra styrerepresentanter for de administrativt ansatte ved SMR.

- 1.Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter har i sitt møte 17. mars 2011 gjennomført en foreløpig drøfting av rapporten "Protecting and Promoting Human Rights in Norway. Review of the Norwegian Centre for Human Rights in its Capacity as Norway's National Human Rights institution". Styret noterer at prosessen så langt er forsinket og har i denne omgang ikke hatt tid og anledning til å realitetsbehandle konkrete løsningsforslag ut over hovedkonklusjonen.
- 2.Styret ber styreleder og direktør ved SMR om å ta kontakt med UD for å avklare videre behandling av rapporten.
- 3.Styret ber styreleder og direktøren ved SMR om å ta kontakt med fakultets – og universitetsledelsen for å diskutere anbefalinger utvalget kommer med i rapporten.
- 4.Styret ber direktør ved SMR om å sikre en god behandling av rapporten hvor de ansatte ved SMR er involvert.
- 5.Styret legger opp til en realitetsbehandling av rapporten på et ekstraordinært styremøte i april og legge opp en tidsplan for den videre prosessen.

Med vennlig hilsen

Styrerepresentant Jasna Jozelic

Varastyrerepresentant Rolf Christian Ranheim

Vedlegg 2

Fra direktør Nils Butenschøn til styret for SMR:

Forslag til nytte punkter som kan fange opp intensjonene i de adm ansattes alternative forslag til vedtak:

Endre pkt 2 siste del:

"Styret kalles inn til et ekstraordinært styremøte 28/3. Til møtet vil det foreligge utkast til tidsplan som viser hvordan SMR vil arbeide videre med NI-gjennomgangen."

Nytt punkt 7:

"Styret legger til grunn at alle ansatte og i særdeleshet de berørte NI-ansatte involveres på en god måte i prosessen."

Til: Rektor Ole Petter Ottersen

Dato: 7. april 2011

Til orientering: Utskillelse av Nasjonal institusjon for menneskerettigheter ved Norsk senter for menneskerettigheter, Juridisk fakultet.

Merk: Det som følger her er en oppdatering i saken om utskillelse av funksjonen som nasjonal institusjon fra UiO/SMR. Orienteringen er formet som brev til Universitetsstyret, men i samråd med dekan Hans Petter Graver vil vi ikke anmode styret om å fatte vedtak i saken før vi vet mer om Utenriksdepartementets videre behandling og før re-akkrediteringen av SMR som NI i FN-systemet er behandlet i Genève. En beslutning derfra er ventet 23. mai og et formelt brev til styret vil følge umiddelbart. Siden det kan bli en del offentlig oppmerksomhet om spørsmålet før den tid oversendes orienteringen nå i tråd med tidligere avtale. Vi oversender også en pressemelding om saken, den sendes også KA-direktør Siv Nordrum.

Dato: 7. april 2011

Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter, Juridisk fakultet har i sitt møte 17. mars 2011 gitt sin støtte til at en prosess igangsettes for å utskille senterets funksjon som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge fra senteret som grunnenhet ved Universitetet i Oslo. Vi anmoder med dette om at Universitetsstyret gjør vedtak i saken.

Bakgrunn

Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) ved Juridisk fakultet er Universitetets tverrfaglige senter for menneskerettigheter, opprettet av Stortinget i 1986, lagt til UiO i 1995 (etter å ha vært en enhet under Norges allmennvitenskapelige forskningsråd), som fast grunnenhet ved Juridisk fakultet fra 2003. Som ledd i regjeringens handlingsplan for menneskerettigheter ble SMR (den gang under navnet Institutt for menneskerettigheter) gitt status som Nasjonal institusjon (NI) for menneskerettigheter i Norge, forankret i kongelig resolusjon 21. september 2001. Dette ble gjort for å imøtekomme FNs anmodning til medlemsstatene om å opprette NI i tråd med FNs såkalte Paris-prinsipper. NI-funksjonen ble tatt inn i SMRs vedtekter med tilslutning fra fakultet og Universitetsstyret. SMRs styre er sammensatt av representanter for flere fakulteter og det sivile

samfunn i tillegg til representanter for ansatte og studenter. Styreleder oppnevnes av Juridisk fakultet blant fakultetets professorer og SMRs direktør tilsettes av Universitetsstyret. Senteret har i dag om lag 65 ansatte med ca. 80 % ekstern finansiering. Kun tre av de fast vitenskapelig ansatte finansieres over årlig tildeling fra UiO.

Stortingets opprinnelige bevilgning på om lag 4 mill. kr fulgte med over til UiO fra 1995. Da senteret ble nasjonal institusjon ble grunnbevilgningen økt med 5 mill. kr. Formålet den gangen var, i tråd med den kongelige resolusjonen, å styrke senteret som et nasjonalt kompetansesenter der de ulike delene av virksomheten, inkludert funksjonen som NI, skulle være forskningsbasert. Det ble for eksempel ikke stilt bestemte krav til fordelingen av nasjonalt vs. internasjonalt arbeid – det var senteret som helhet som var å betrakte som nasjonal institusjon. Dette understrekes ytterligere ved at mandatet som NI kom i form av kongelig resolusjon og ikke som egen lov slik Paris-prinsippene angir. Senteret skulle heller ikke ta individuelle klagesaker eller ha særlig myndighet i menneskerettighetsspørsmål i tråd med FNs idealmønstre. Det gikk derfor også flere år før SMR ble ansett å være tilstrekkelig uavhengig til å kunne oppnå full status i FN-systemet (A-akkreditering) som NI. Dette skjedde i 2006 etter at om lag halvparten av SMRs grunnbevilgning på det tidspunktet (6 mill. kr) ble lagt over i statsbudsjettet som en øremerket NI-bevilgning og etter at det var blitt opprettet et Rådgivende utvalg for NI med representanter for ombudene og det sivile samfunn.

Med dette ble SMRs rolle som overvåkende instans langt mer sentral enn tidligere for å imøtekomme skjerpede krav og forventninger fra FNs side. Med en øremerket budsjettpost og nye oppgaver utviklet NI seg til en de facto egen avdeling i SMR, og forholdet mellom universitetsoppgavene og oppgavene som NI ble mer atskilte. Det ble en stadig vanskeligere utfordring å få de to rollene til å gå i hop.

I 2009 ble det satt i verk en organisasjonsgjennomgang av SMR og initiativ ble tatt overfor Utenriksdepartementet for å få gjennomført en egen gjennomgang av SMRs rolle som NI. En viktig begrunnelse var at SMRs ledelse så prinsipielle og praktiske problemer med forvaltningen av NI-rollen og at SMR skulle opp for re-akkreditering i FN-systemet i 2011. I samråd med SMR oppnevnte departementet et utvalg sommeren 2010 med Nora Sveaas og Ketil Lund som norske medlemmer. Utvalgets innstilling forelå sterkt forsinket medio mars 2011 og er blitt behandlet i SMRs styre i to møter i slutten av mars. Utvalget har evaluert SMRs NI-rolle ut fra kriteriene i Paris-prinsippene slik de nå tolkes internasjonalt. Utvalgets konklusjon er klar: SMRs rolle som NI bør opphøre og en egen menneskerettighetskommisjon bør opprettes, forankret i lov, evt. i Grunnloven, og med en årlig bevilgning på 25 mill. kr. Utvalget bygger blant annet på intervjuer med representanter for relevante offentlige myndigheter, universitets- og fakultetsledelse, frivillige organisasjoner og SMRs ledelse og medarbeidere. Det er bred enighet i materialet om at nåværende ordning ikke bør fortsette.

SMRs styre har ikke tatt standpunkt til konkret modell for en fremtidig NI i Norge, men slutter seg enstemmig til hovedkonklusjonen om utskillelse av NI fra SMR/UiO. Den 17. mars vedtok styret følgende (vedtaket ble gjort mot en stemme grunnet tidspresset):

1. Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter har i sitt møte 17. mars 2011 gjennomført en foreløpig drøfting av rapporten “Protecting and Promoting Human Rights in Norway. Review of the Norwegian Centre for Human Rights in its Capacity as Norway’s National Human Rights Institution”. Styret noterer at prosessen så langt er forsinket og har i denne omgang ikke hatt tid og anledning til å gå inn på konsekvenser for SMR av rapportens konkrete løsningsforslag ut over hovedkonklusjonen.

2. Med bakgrunn i SMRs egen gjennomgang av rollen som nasjonal institusjon (NI) fra 2010 og styrets drøfting av spørsmålet i den sammenheng slutter styret seg til hovedkonklusjonen i rapporten. Styret gir dermed sin støtte til at en prosess igangsettes for å utskille NI-funksjonen fra SMR som grunnenhet ved Universitetet i Oslo. Styret registrerer at ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets sentrale ledelse deler denne oppfatningen. Styret kalles inn til et ekstraordinært styremøte 28/3 kl.1400-1700. Til møtet vil det foreligge utkast til tidsplan som viser hvordan SMR vil arbeide videre med NI-gjennomgangen. Styret ber om innspill fra ansatte til møtet 28/3.

3. Styret ber direktøren avklare denne posisjonen med ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets rektor slik at Universitetet i Oslo klargjør sin holdning overfor ansvarlige myndigheter.

4. Styret oppfordrer universitetets sentrale ledelse til å sikre at SMR styrker sin posisjon som universitetsinstitusjon og ikke kommer svekket ut ved en utskillelse av NI-funksjonen. Styret vil sammen med direktøren arbeide aktivt for å oppnå denne målsettingen. Styret ber Rektoratet om å lede forventede forhandlinger med myndighetene om kompensasjon for den øremerkede NI-bevilgningen..

5. Styret vil videre oppfordre norske myndigheter til å sikre at Norge i fremtiden har en nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en tyngde og kapasitet som står i forhold til Norges ambisjoner som en av de fremste forkjempere for menneskerettighetene internasjonalt. Styret vil støtte direktørens arbeide for å oppnå denne målsettingen.

6. Styret ber direktøren ivareta ansvaret som NI på en best mulig måte i forbindelse med den kommende re-akkrediteringsprosessen og i perioden frem til NI har funnet en ny organisatorisk form. Direktøren holder styret informert om utviklingen av planer for en overgangsordning.

7. Styret legger til grunn at alle ansatte og i særdeleshet de berørte NI-ansatte involveres på en god måte i prosessen.

Denne henvendelsen er en oppfølging av styrevedtaket. Universitetsledelsen har i møter med ledelsen for SMR og Juridisk fakultet indikert enighet med hensyn til hovedspørsmålet i saken – utskillelse av NI fra SMR. Vi anmoder med dette om at Universitetsstyret gjør vedtak i saken.

Dersom styret vedtar at Universitetet i Oslo ikke ønsker at SMR skal videreføre sin funksjon som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge må det klargjøres i brev til regjeringen at man ikke lenger ønsker å forvalte mandatet som gis til SMR i kongelig resolusjon 21. september 2001.

En mulig risiko forbundet med et slikt vedtak er at den øremerkede bevilgningen på statsbudsjettet (for tiden 6,2 mill. kr) bortfaller. Denne bevilgningen finansierer i dag flere faste stillinger ved SMR, inkludert faste vitenskapelige stillinger. SMR har i samråd med fakultetsledelsen orientert universitetsledelsen om mulige konsekvenser, og rektor har klargjort at UiO sentralt tar ansvar for forhandlinger med myndighetene ved eventuelt bortfall av bevilgning.

Situasjonen tydeliggjør spørsmålet om Universitetets eierskap av SMR som UiOs tverrfaglige senter for menneskerettigheter, et eierskap som det ikke er rimelig at Juridisk fakultet alene tar ansvaret for. Vi anmoder om en snarlig videreføring av dialogen med universitetsledelsen om de kortsiktige og langsiktige følgene av en utskillelse av NI fra SMR.

Med vennlig hilsen,

Liv Finstad
Styreleder

Nils A Butenschøn
Direktør

PRESSEMELDING:

Menneskerettighetsarbeid i støpeskjeen

Styret ved Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) ved Universitetet i Oslo støtter at en prosess igangsettes for å utskille senterets funksjon som Nasjonal institusjon (NI) for menneskerettigheter i Norge. Denne statusen er forankret i en kongelig resolusjon fra 2001.

Bakgrunnen er en rapport til Utenriksdepartementet på initiativ fra SMR som evaluerer senterets virksomhet som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge. Rapporten som ble levert 15. mars anbefaler bl.a. at funksjonen som NI tas ut at senteret, og dermed Universitetet i Oslo, og at det etableres en frittstående enhet. SMR-styret registrerer at ledelsen ved Juridisk fakultet og universitetets sentrale ledelse deler denne oppfatningen.

-Det er to utviklingstrekk som har gjort denne beslutningen naturlig og nødvendig, sier SMR-direktør Nils Butenschøn. Det ene er at nasjonale institusjoner generelt har fått en sterkere formell rolle i FN-systemet for å overvåke at stater overholder sine internasjonale forpliktelser, noe som ikke var forutsatt da SMR fikk mandatet som NI. En slik funksjon er det ikke naturlig at en universitetsinstitusjon innehar. I lys av denne utviklingen vil et skille virke klargjørende både for universitetet og for den nasjonale institusjonen.

Det andre utviklingstrekket må ses i sammenheng med internasjonaliseringen av norsk rett, påpeker Butenschøn.

-Denne internasjonaliseringen gjør forskning om menneskerettigheter til et stadig mer sentralt universitetsanliggende, noe også den nåværende ledelsen ved Universitetet i Oslo legger stor vekt på. Det sentrale fokus for SMR i tiden fremover vil derfor være å styrke og utvikle rollen som det sentrale forskningsmiljøet for menneskerettigheter ved UiO generelt, og spesielt ved Det juridiske fakultetet. Vi vil også videreføre vårt brede internasjonale arbeid for å bygge menneskerettskompetanse i norske samarbeidsland.

SMR-styret oppfordrer norske myndigheter til å sikre at Norge også i fremtiden har en nasjonal institusjon for menneskerettigheter i fullt samsvar med FNs retningslinjer for slike institusjoner.

-En slik institusjon bør ha en tyngde og kapasitet som står i forhold til Norges ambisjoner som en forkjemper for menneskerettighetene internasjonalt, sier Nils Butenschøn. Han opplyser at SMR nå avventer nå Utenriksdepartementets videre behandling av saken og den periodevise behandlingen av SMRs akkreditering som NI i FN-systemet. En beslutning derfra kommer ultimo mai.

